

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	204
Land:	Nigeria
Kilde:	Landinfo
Titel:	Bakgrunn for dagens situasjon
Udgivet:	3. november 2010
Optaget på baggrundsmaterialet:	13. december 2010

Nigeria

Republikk

Hovedstad: Abuja

Innbyggere: ca. 158 millioner (FN-anslag 2008)

Religion: Islam 50 %, kristendom 40 %, afrikanske religioner 10 %

Språk: Engelsk (off.), hausa, yoruba og igbo; en rekke andre lokale språk

Boktips

Smith, Daniel Jordan,
2006. *A Culture of Corruption: Everyday Deception and Popular Discontent in Nigeria*,
Princeton: Princeton University Press

Bakgrunn for dagens situasjon

Nigeria er Afrikas mest folkerike land med anslagsvis 158 millioner innbyggere. Det lever om lag 250 etniske grupper i landet, og det snakkes et betydelig antall ulike språk. De fire største etniske gruppene utgjør til sammen drøyt to tredjedeler av befolkningen: hausa-fulani i nord (29 %), yoruba i sørvest (21 %) og igbo (18 %) i sørøst. De nordlige folkegruppene er i hovedsak muslimske, mens de sørlige er kristne.

Mistro mellom nord og sør har lenge bidratt til interne stridigheter og konflikter i Nigeria, både under og etter kolonitiden. I tillegg har det vært en utbredt frykt blant de mindre etniske gruppene for at de store gruppene skulle dominere for mye av nigeriansk politikk, samfunnsliv og tilgang på naturressurser. Nigeria er en av verdens største oljeprodusenter, og de store oljeinntektene er en viktig kilde både til konflikt og korrupsjon i landet.

Nigeria var britisk koloni inntil 1960. I den første tiden som selvstendig stat var landet en føderasjon bestående av nord-, øst- og vestregionen hvor regionene hadde utbredt selvstyre. Nigeria ble en føderal republikk i 1963, men konfliktene mellom de ulike folkegruppene forble sterke. Generelt kan det sies at det nordlige Nigeria er mer opptatt av å bevare føderasjonen siden det er det sørlige Nigeria som genererer økonomien. Visse grupper i det sørlige Nigeria er mer positiv til løsrivelse og oppsplitting av landet.

Fra militærdiktatur til demokrati

Utover på 1960- og 1970-tallet opplevde Nigeria en rekke kupp, hovedsakelig organisert og utført av det militære. Personer med tilknytning til de nordlige delstatene var, og er, overrepresentert i hæren og i det politiske liv. Kampen mellom de ulike etniske gruppene om politisk makt og råderett over de rike naturressursene er viktige bakenforliggende faktorer i de politiske urolighetene som har preget landet etter frigjøringen. Da det sørøstlige Nigeria erklærte seg uavhengig i 1966 under navnet Biafra, brøt det ut en blodig borgerkrig i landet. Kampen for et uavhengig Biafra frontes i dag av den forbudte organisasjonen Movement for the Actualisation of the Sovereign State of Biafra (MASSOB).

Etter en rekke militærkupp startet en demokratiseringsprosess på 1970-tallet. Daværende hærsjef Olusegun Obasanjo overtok makten i 1976 og en ny grunnlov ble utarbeidet. Denne sikret blant annet en føderal maktfordeling og skulle hindre framveksten av etnisk baserte partier. 1980 ble det holdt frie valg, og Obasanjo ga fra seg makten til den folkevalgte Shehu Shagari. I 1983/84 fant et nytt militærkupp sted, på et tidspunkt hvor Nigerias økonomi ble stadig verre grunnet fallende oljepriser. Dette militærdiktaturet kollapset i 1998 ved diktator Sani Abachas død. Olusegun Obasanjo ble ved de demokratiske valgene i 1999 valgt til president, etter 15 år med militærdiktatur dominert av personer med tilknytning til de nordlige delstatene. Samme år ble en ny grunnlov vedtatt. Obasanjo er kristen yoruba fra sørlige Nigeria, men hadde som tidligere general også støtte hos den norddominerte politiske eliten og i militære kretser.

Den 21. april 2007 ble det avholdt parlaments- og presidentvalg i Nigeria. Som ventet var det Obasanjos håndplukkede etterfølger, Umaru Yar'Adua, som vant valget med ca. 70 % av stemmene. Yar'Adua var muslim og kommer fra den konservative delstaten Katsina i nordvest.

Valgresultatet fra 2007 hadde liten legitimitet. Internasjonale valgobservatører viste til omfattende valgjuks, og det ble også meldt om voldelige opptøyer i forkant av valget. Som en følge av uregelmessighetene valgte opposisjonskandidatene å gå rettens vei for å få ugyldiggjort valgresultatet. Dette fikk konsekvenser for flere delstatsguvernører, men ikke for presidenten.

Sist endret: 03.11.2010

President Umaru Yar'Adua døde av sykdom i mai 2010, og visepresident Goodluck Jonathan sitter som president ut den nåværende presidentperioden. Det blir avholdt nytt presidentvalg i Nigeria i første halvår av 2011.

Regionale konflikter

Etter 1999 har det vært en generell økning i antallet lokale konflikter, blant annet siden myndighetene i et mer demokratisk Nigeria ikke slår like hardt ned på opptøyer og voldelige sammenstøt som under militærdiktaturet. Også en eskalering av lokale konflikter finner sted i større grad enn tidligere fordi myndighetene ikke griper inn på et tidlig stadium i konflikten. Noen av disse konfliktene sprer seg også til andre regioner gjennom hevnangrep.

Mange av de lokale konfliktene som utspilles i Nigeria, har tilsynelatende sin årsak i etnisitet eller religion. Men etnisk og religiøs tilhørighet er snarere en mobiliserende kraft i konfliktsituasjoner enn en årsak. Tilsynelatende etniske konflikter i for eksempel de oljerike områdene kan spores tilbake til en protest mot lokal oljeforurensning samt mot det faktum at lokalbefolkningen i liten grad nyter godt av oljerikdommen. Skolevesen, helsestell og infrastruktur ellers er fremdeles dårligere utbygget i områdene hvor oljen utvinnes enn i det meste av resten av Nigeria.

En kamp om tilgang på jord mellom det som oppfattes som de opprinnelige innbyggere i et område og innflyttere, finner sted i flere delstater. Likeledes er kamp om kontroll over nasjonalforsamlingen og delstatsforsamlinger en kilde til konflikt. Gjeninnføringen av sharia-kriminalrett i 12 av de nordlige delstatene i perioden 1999-2001 forårsaket også konflikter og spenninger lokalt, samtidig som den har mobilisert NGOer og menneskerettsaktivister til å engasjere seg, særlig i forhold til enkeltsaker hvor *hudud*-straffer (kroppslig avstraffelse) er blitt idømt. Sharia-domstoler straffefølger ikke ikke-muslimer for utroskap eller tyveri.

Religion er i mange tilfeller den mobiliserende kraften i Nigeria. Påståtte motsetninger mellom kristne og muslimer har resultert i en rekke opptøyer og voldelige sammenstøt, særlig nord i landet. Det har blant annet vært store opptøyer i byene Jos (september 2001, november 2008 og januar og mars 2010), Kaduna (november 2002), Yelwa (februar 2004) og Kano (mai 2004). Hundrevis ble arrestert i den forbindelse, men de fleste er i ettertid sluppet fri. Gjennomgående fører deltakelse i slike opptøyer svært sjelden til rettsforfølgelse. Det skyldes blant annet frykt for at et rettsoppgjør vil kunne få konfliktene til å blusse opp igjen.

Midtbeltet er det området hvor konfliktene mellom etniske grupper er sterkest. Regionen består av en rekke ulike etniske og religiøse grupper. Men årsaken til konfliktene ligger ofte i en kamp om begrensede ressurser, særlig tilgangen på jord, og skiller i rettighetsnivå utfra om en tilhører en etnisk gruppe som regnes som innfødte (*indigene*) i en bestemt delstat, eller som innflytter (*settler*).

Niger-deltaet er også et hovedkonfliktområde, hvor situasjonen er svært kompleks. Kamp om kontroll over inntekter fra de store oljereservene i tillegg til ren piratvirksomhet og store sosiale problemer er hovedkilder til konflikt.

Sikkerhet og menneskerettigheter

National Police Force (NPF) har ansvaret for overholdelse av lov og rett, mens intern sikkerhet ivaretas av State Security Service (SSS) som rapporterer direkte til presidenten. I kampen mot kriminalitet og uro benyttes de militære styrkene i en del tilfeller. Overgrep utført av et generelt dårlig trent, dårlig utstyrt og dårlig ledet politi er et utbredt problem i Nigeria, noe blant annet den nasjonale menneskerettighetskommisjonen og Amnesty International har pekt på. Særlig rapporteres det om bruk av vold fra så vel politiet som fra militære ved veisperringer. Et stort tilleggsproblem er det faktum at svært få polititjenestemenn blir stilt rettslig til ansvar for overgrep som er antatt begått. Blant annet U.S. Department of State rapporterer om gjentatte tilfeller av mistenkelige dødsfall blant varetektsfengslede.

Det nigerianske rettssystemet er blitt kritisert for å være svært sendrektig, og det finnes mange eksempler på tiltalte som sitter fengslet i svært lang tid før de blir fremstilt. Det hevdes i tillegg av en rekke kilder at domstolene er svært utsatt for korrupsjon. Nigeria praktiserer dødsstraff. I de 12 nordlige delstatene praktiseres Sharia-kriminallovgivning og *hudud*-straffer (kroppslige avstraffelsesmetoder som amputasjoner og pisking) i prinsippet, men relativt få slike straffer er idømt og utført.

Fengselsforholdene er generelt svært dårlige med blant annet lav sanitær standard og overfylte celler. Innsatte som glemmes i fengsel, er et utbredt problem i Nigeria. Det rapporteres også av en rekke kilder at politiet ved en rekke tilfeller fengsler vitner til kriminalitet.

Politisk forfølgelse skjer i forholdsvis lite omfang i Nigeria, men det rapporteres av ulike kilder at personer med tilknytning til MASSOB tidvis utsettes for trakassering av politiet. Dette må også sees i sammenheng med at

Sist endret: 03.11.2010

det politisk sett eksisterer et stort tabuområde i nigeriansk politikk som knytter seg til Grunnloven av 1999. Den slår fast at det ikke er tillatt med partier som hevder interessene til bestemte etniske eller religiøse grupper. Etnisk basert diskriminering er utbredt i Nigeria og kommer blant annet til syne ved det segregerte bosetningsmønsteret i byene. Det vises også i det faktum at ekteskap på tvers av språk og region er relativt fåtallige. Det rapporteres blant annet av U.S. Department of State om at enkelte journalister er blitt utsatt for vold av sikkerhetsstyrkene.

Homoseksuelle handlinger er forbudt i henhold til nigeriansk lov, med en strafferamme på opptil 14 års fengsel. I de nordlige delstatene som praktiserer sharia-kriminallovgivning, er homoseksuelt samleie belagt med dødsstraff, men det er ikke kjent at noen slik dødsdom er blitt avsagt. Det er en utbredt forestilling at forekomsten av homoseksualitet er en konsekvens av arabisk innflytelse eller fra tidligere kolonimakter. Generelt er homoseksualitet tabu i Nigeria, og homoseksuelle holder vanligvis en svært lav profil. Nigerianske anglikanske kirkeledere bruker fordømmelse av homoseksualitet som en symbolsak for å distansere seg fra mer liberale søsterkirker i Storbritannia, USA og Canada.

Kriminalitet

En av Nigerias største interne utfordringer er det svært høye kriminalitetsnivået. Særlig er voldskriminalitet utbredt. I spesielt de sørlige delstatene er gjengdannelser utbredt, blant annet i Lagos. Drap og kidnappinger begått av slike gjenger, samt vold og trusler, er en stor belastning for sivilbefolkningen i de aktuelle områdene. Nigerianske kriminelle nettverk er løst organisert, noe som gjør det svært vanskelig å bekjempe dem.

Befolkningen har generelt lav tiltro til politiets og sikkerhetsstyrkenes evne til å bekjempe den høye kriminaliteten i landet, og blir av mange heller ansett for å være en del av problemet. Grunnet politiets manglende evne til å håndtere voldsproblemet har det flere steder blitt dannet borgervernsgrupper. Enkelte av disse har med tiden fått en mer halvoffisiell status som militser grunnet støtte fra lokale guvernører. En rekke menneskerettighetsorganisasjoner har rapportert at disse gruppene er ansvarlige for brudd på menneskerettighetene. Eksempler på lokale militser er blant annet *hisba*-grupper i nord, Bakassi Boys i igboland, O'odua People's Congress (OPC) i yorubaland samt Egbesu Boys i Niger-deltaet.

Sosioøkonomiske forhold

Nigeriansk politikk og administrasjon er - i likhet med samfunnet for øvrig - svært preget av utstrakt korrupsjon. Korrupsjonen representerer et stort hinder for økonomisk vekst og effektiv politisk styring i Nigeria.

Nigeria har store oljeinntekter, men disse kommer i all hovedsak kun en liten del av befolkningen til gode. Avstanden mellom fattig og rik er blitt enda større i Nigeria som en konsekvens av oljeinntektene. Landet har store sosiale utfordringer knyttet til fattigdom, et helsevesen i forfall, høy arbeidsledighet og tilbakevendende voldelige konflikter mellom ulike etniske grupper som en konsekvens av den vanskelige sosiale situasjonen. Landets store problemer medfører en utbredt følelse av håpløshet i befolkningen, noe som igjen bidrar til økt migrasjon.

Hiv/aids er et betydelig problem i Nigeria, ikke minst for de mange barna som er blitt foreldreløse. Tilgangen på medisinsk behandling av smittede og syke er mangelfull. Personer med hiv/aids er utsatt for diskriminering, blant annet siden smitten ofte relateres til umoralsk atferd. Nigerianske myndigheter dekker utgiftene til antiretrovirale medikamenter til personer diagnostisert med hiv, men pasientene må selv dekke en rekke andre utgifter forbundet med behandling av lidelsen.

Hekseri

Troen på magi, hekseri og ånders inngripen (*juju*) i menneskenes verden er svært utbredt i Nigeria. Også blant kristne og muslimer er det vanlig å anse *juju* som en innflytelsesrik kraft i enkeltpersoners liv. De senere år har *juju* endret karakter i samband med globaliseringen og blitt mer utbredt også i nigerianske utvandremiljøer.

Betegnelsen kult kan i Nigeria benyttes på enhver organisert gruppe som er omgitt av hemmelighold av medlemmenes grunner til å organisere seg. Det ligger ofte en religiøs dimensjon i slike kulters virksomhet, som også kan involvere praktisering av *juju*. Betydningen av slike kultur må sees i lys av den svært utbredte oppfatningen i Nigeria at personer i maktposisjoner skaffer seg makt og innflytelse gjennom slike nettverk, hvor folk tar det for gitt at bruken av *juju* er vanlig.

Brorskapskult er utbredt på nigerianske universiteter. Universitetskultene har som regel ikke en aktivitet som strekker seg ut over sitt universitetsområde, men det hevdes av enkelte at et brorskap kan oppspore personer de søker gjennom bistand fra beslektede brorskap andre steder. (For ytterligere omtale av *juju*, se Report from fact-finding mission Nigeria 2006.)

Kvinnens situasjon og menneskehandel

Sist endret: 03.11.2010

I Nigeria er det generelt en stor forventning til både kvinner og menn om å gifte seg og stifte familie. I nigerianske familier blir kvinner som regel oppdratt til lydighet ovenfor familiens overhode, som regel sin far eller annen mannlig slektning. Dette bidrar også til at kvinner er særlig utsatt for vold i hjemmene, både fra partner, far og andre mannlige slektninger. Vold i nære relasjoner er utbredt og betraktes som regel som et privat anliggende, også av politi og rettsvesen. En ektemann har i henhold til loven rett til å "irettesette" sin ektefelle, men da ikke på en slik måte at hun tar alvorlig skade av det. Vold i ekteskapet er dermed ikke forbudt ifølge nigeriansk lov, heller ikke voldtekt. Det finnes dessuten ingen lov mot seksuell trakassering.

Siden 1990-tallet har et stadig stigende antall nigerianske kvinner blitt ofre for menneskehandel, ofte med prostitusjon for øyet. Menneskehandel finner sted fra landsbygda og inn mot de nigerianske byene, til naboland og til Europa. I Norge registrerte Pro-Sentret to nigerianske prostituerte i 2003 og 393 i 2005 - antallet har holdt seg på dette nivået siden, men med en ytterligere økning i første halvår av 2008. Etter at det ble straffbart å kjøpe seksuelle tjenester i Norge fra 1. januar 2009, gikk tallene ned, men pr. november 2010 er de oppe på nesten samme nivå som i 2008. De fleste tilhører folkegruppen edo/bini, men det er også registrert kvinner som tilhører yoruba, igbo samt etniske grupper i Niger-deltaet. Hovedårsaken til at mange nigerianske kvinner reiser ut av landet for å arbeide som prostituerte ligger i arbeidsløshet, fattigdom samt antatt dårlige fremtidsutsikter i Nigeria. På kvinnene som arbeider i utlandet, hviler det et tungt ansvar for å sende penger de tjener til sine familier i Nigeria. Mange migranter fra Nigeria har vært avhengige av betydelig økonomisk hjelp fra familien for å kunne etablere seg i utlandet, og føler en sterk forpliktelse til å sende penger tilbake til familien.

Menneskehandel er forbudt i henhold til nigeriansk lov. Myndighetene viser også vilje til å bekjempe problemet. Blant annet har myndighetene opprettet The National Agency for Prohibition of Trafficking in Persons (NAPTIP) som er et nasjonalt byrå som skal koordinere innsatsen mot menneskehandel og som samarbeider med politiet, domstolene, grensekontrollen samt immigrasjonsmyndighetene. NAPTIP driver også tre mottak og huser trafficking-ofre som blir returnert fra bl.a. Europa.

Kvinner som har arbeidet som prostituerte i utlandet, risikerer å bli stigmatisert ved retur til Nigeria dersom deres tilknytning til prostitusjon blir kjent. De kan også møte skuffelse hos sine slektninger fordi de ikke har oppnådd den ønskede inntjeningen. I tillegg står mange returnerte kvinner eller deres slektninger ovenfor en eventuell gjeld til nettverket som hjalp dem med reisen til utlandet. Blir ikke slik gjeld betalt, kan så vel kvinnen som hennes familie risikere trusler og represalier fra nettverket. Det kan stilles spørsmål ved det lokale politiets evne til å tilby beskyttelse i slike tilfeller, men dette har bedret seg de senere årene på grunn av det økte politiske fokuset på temaet i Nigeria. Det blir av en del kilder rapportert om tilfeller hvor kvinnen eller hennes familie føler en forpliktelse til å betale gjelden for å unngå hekseri (*juju*). (For mer detaljert beskrivelse av menneskehandel, se Landinfos rapport *Trafficking in Women* (2006) og responser om temaet.)

I Nigeria som for andre land i regionen er handel med barn et kanskje enda mer omfattende problem enn handel med kvinner, men dette har i mindre grad vært en synlig problemstilling i Europa. Barna sendes fra landsbygda og inn til byene eller til andre naboland, først og fremst for å arbeide som hushjelper.

En relativt stor del av den kvinnelige befolkningen er utsatt for kjønnslemlestelse. Dette gjelder særlig det sørlige Nigeria, og forekomsten er hyppigst i Niger-deltaet, men også ellers i sør. Det er stor variasjon i forhold til hva slags type inngrep som foretas og hvor gammel personen er når inngrepet foretas. Alder varierer fra spedbarnsalder til voksen kvinne. FGM er nå forbudt ved lov i Nigeria, og det antas at skikken praktiseres mindre enn tidligere. (For mer om dette temaet, se Landinfos temanotat *Nigeria: Kjønnslemlestelse av kvinner*.)

Kilder

Det er generelt svært god tilgang på informasjon om forhold i ulike deler av Nigeria, særlig rundt etniske og politiske konflikter, urolighetene i Niger-deltaet, gjeninnføringen av sharia-kriminalrett i nord, helseforhold og menneskerettighetsforhold generelt. Landet har en blomstrende hovedsakelig engelskspråklig presse som holder et ganske høyt nivå, og siden landet både er en regional stormakt og en viktig oljeeksportør, følges landet også nøye av internasjonale medier. Informasjon knyttet til nigerianeres forestillinger om okkulte krefter, tradisjonell religion og hemmelige nettverk er ikke like tilgjengelig, men forefinnes i akademisk litteratur.

Dette notatet baserer seg på åpne kilder. Blant annet materiale fra Landguiden (betalingstjeneste), BBC, Internal Displacement Monitoring Centre, Pro-senteret, Immigration and Refugee Board of Canada, Human Rights Watch og Amnesty Internasjonal.

Landinfo reiser jevnlig på fact-findingreiser til Nigeria og har besøkt ulike deler av landet, sist i mai-juni 2009.

I henhold til Offentleglova er Landinfo forpliktet til å offentliggjøre informasjonen vi videreformidler til våre brukere. Dersom opplysninger unntas offentlighet i tråd med lovverket, vil dette gå tydelig fram av

Sist endret: 03.11.2010

dokumentet, og lovhjemmel vil identifisere hvorfor opplysningene er unntatt offentlighet.

Hensyn til kildevern gjør at Landinfo tidvis ser seg nødt til å anonymisere kilder. På denne måten kan vi publisere opplysningene kilden har gitt oss, uten at det er til fare eller hinder for kilden eller det arbeidet kilden utfører.